

Leishmaniosi Canina | malaltia del mosquit

La Leishmaniosi canina és una malaltia greu, fins i tot mortal per al teu gos. Descobreix com protegir-lo.

La leishmaniosi canina és una malaltia parasitària greu en el gos, causada per un paràsit (protozou microscòpic) anomenat Leishmània, molt comú en tota la conca mediterrània.

Pot causar la mort a la majoria dels gossos afectats per ella i que no reben tractament i vigilància posterior.

Si el teu gos no rep cap protecció, el risc de contagi varia d'un 3% a 18% segons la zona. El risc sempre augmenta si el seu gos roman en zones més rurals i periurbanes, en regions càlides del país i si està fora de casa al vespre.

Epidemiologia

Entre altres llocs geogràfics, la leishmaniosi canina apareix principalment en molts països d'Amèrica Llatina i en tots els països de la regió mediterrània, incloent Portugal, Espanya, França, Itàlia, Malta, Grècia, Turquia, Israel, Egipte, Líbia, Tunísia, Algèria i el Marroc.

A Espanya les regions més afectades són les d'Aragó, Catalunya, Madrid, Balears, Llevant, Múrcia, Andalusia, Castella la Manxa, Extremadura, Castella i Lleó. S'observa en altres regions però amb menys intensitat.

Els orígens de la Leishmània no són clares. Una possible teoria proposa un origen a l'Àfrica, amb migració a les Amèriques des del Vell Món uns 15 milions d'anys a través de l'estret de Bering. Una altra teoria proposa un origen paleàrtic. Aquestes migracions inclourien migracions dels vectors o adaptacions successives. Una migració més recent és la de *L. infantum* des del Mediterrani fins a països llatinoamericans, anomenats des de llavors *L. chagasi*, des de la colonització europea del Nou Món, on els paràsits van recollir el seu nou vector en les seves respectives ecologies.

Qui produeix la Leishmaniosi en els gossos?

L'agent causant de la Leishmaniosi és un paràsit unicel·lular anomenat *Leishmània infantum*, que viu dins de les cèl·lules sanguínies.

La malaltia es propaga entre els gossos a través de les picades de mosquits, especialment el *Phlebotomus*, que es troba a la conca mediterrània. El contagi es realitza quan la femella del mosquit pica a un gos infestat de *Leishmània*, el manté en el seu aparell digestiu, i el paràsit pateix allí una sèrie de transformacions, que demoren de 4 a 20 dies, per així aquest mosquit quan piqui a un altre gos, contagiar.

El període d'incubació pot variar entre 3 mesos i 18 mesos. De forma excepcional, la malaltia pot romandre en latència durant diversos anys. Alguns gossos són resistent i, encara que rebin picades dels flebotoms, mai mostraran símptomes de la malaltia sempre que estiguin correctament alimentats i no estiguin sotmesos a estrès. Aquesta resistència, probablement, està determinada genèticament.

La temporada de perill comença amb la calor, normalment al maig i finalitza al setembre o octubre si es prolonga l'estiu. Durant l'hivern els mosquits romanen en estat de larves

quaternàries i són inofensives. A les zones més càlides d'Espanya trobem mosquits pràcticament tot l'any i per conseqüència el perill existeix tot l'any.

Patogènesi de la leishmaniosi canina.

Sota condicions naturals, el flebotomo transmet un nombre baix de promastigots que són capaços d'induir la malaltia. El curs de la malaltia és depenent del tipus de resposta immune del propi gos. La majoria dels paràsits son destruïts pels factors del complement, els promastigots supervivents s'adhereixen a les cèl·lules dels macròfags / monòcits per determinats receptors d'adherència. Després, els promastigots són fagocitats i continguts dins del fagolisosoma i allí llavors es transformen en amastigotes no mòbils. El paràsit està protegit de la degradació dins el fagolisosoma. Després de la inoculació dins de la pell, s'inicia una resposta inflamatòria local. En animals susceptibles la infecció s'estén en poques hores als nòduls limfàtics, moll d'os i melsa. En els animals resistents, els paràsits estan localitzats a la pell.

Els gossos que desenvolupen un quadre greu de leishmaniosi, han desenvolupat una resposta humoral (tipus Th2) contra el paràsit. Durant la resposta tipus Th2, els limfòcits T alliberen citokinas, Interleukina-4, Interleukina-5, Interleukina-10 i transformen el factor de creixement B, la qual cosa prevé als macròfags de destruir la leishmania. En aquests animals hi ha un increment en el nombre de limfòcits B i un descens en el nombre de limfòcits T. L'increment en les cèl·lules B produeix quantitats excessives d'immunoglobulines no protectives. Es formen complexos antigen-anticòs (immunocomplexos) que en la circulació produeixen els típics símptomes de la malaltia immunocomplexos.

La resistència a la malaltia està associada amb el desenvolupament d'una forta resposta paràsit-cel·lular immuno específica (resposta Th1). En aquest tipus de resposta, els limfòcits T activen als macròfags mitjançant l'alliberament de citokinas, interferó gamma i la interleucina-2. Aquests gossos freqüentment presenten nòduls cutanis, "xancre d'inoculació", en el lloc d'infecció.

En general, la leishmaniosi clínica canina és una malaltia lenta i progressiva. La immunosupressió que provoca pot donar lloc a infeccions concomitants.

Signes clínics de la leishmaniosi

Els signes clínics de la leishmaniosi varien àmpliament. Els principals són:

- Lesions en pell: Zones sense pèl i amb intensa caspa, sobretot a la cara i extremitats anteriors, úlceres recurrents en la pell.
- Pèrdua de pes o pèrdua de gana
- Limfadenopatia local o generalitzada
- Lesions oculars
- Epistaxis
- Coixeses
- Anèmia
- Insuficiència renal
- Diarrea

- Anorèxia, aprimament, depressió.

Els signes presenten una evolució lenta però progressiva, amb una petita o molt lleu resposta als antibiòtics o glucocorticoides.

Les lesions cutànies són les més comunament observades en els casos clínics. Aquestes lesions són usualment simètriques, cròniques i no pruija. Comencen pel cap i després s'estenen a la resta del cos. La ulceració crònica pot desenvolupar-se en el cap i extremitats. La pèrdua de pes i de gana es va observant a mesura que la leishmaniosi progressa. Hi ha freqüentment atrofia dels músculs facials. Les lesions oculars són variables. La blefaritis està associada amb dermatitis facials en molts casos. La decisió renal es produeix com a resultat de la glomerulonefritis associada als immunocomplexos. La epistaxi està associada amb la inflamació i ulceració de la mucosa nasal. Un petit percentatge de la diarrea de l'intestí gros és causada per una colitis ulcerativa. En casos més avançats, la disminució de l'activitat física és evident.

El meu gos aquesta aparentment sa, Pot tenir Leishmaniosi?

Si, ja que el període d'incubació de la malaltia, des de la picada del mosquit fins a l'aparició dels primers símptomes pot ser de diversos mesos, de manera que un gos clínicament sa pot estar incubant la malaltia.

Aquests gossos sense símptomes poden ser detectats per tècniques de diagnòstic precoç, sent els gossos detectats en aquesta fase els que presenten millors perspectives, ja que els hi comença a tractar quan encara el paràsit no ha lesionat cap teixit en forma severa encara. Nosaltres recomanem el control mitjançant test sanguini un cop l'any, sent l'ideal realitzar-lo de ser possible en forma semestral.

Què gossos tenen més risc de contagi?

Els gossos amb més risc de contraure la malaltia són aquells que viuen tot el temps en el jardí, i sobretot aquells que dormen fora tota la nit, ja que l'hàbit del mosquit és picar al vespre i l'alba.

Com es diagnostica la malaltia?

Es realitza una anàlisi de sang, que detecta la presència d'anticossos circulants de Leishmània Infantun, és a dir demostra que el gos ha estat picat per un mosquit portador, entre elles podem citar la presa de mostres de moll de l'os o gangli limfàtic per tal de visualitzar el paràsit, proves serològiques (IFI o ELISA) per controlar el grau de resposta immunitària que l'animal presenta i proteïnograma.

En zones endèmiques de leishmaniosi canina, els gossos, de forma rutinària, es controlen anualment mitjançant uns kits ràpids utilitzant la sang per detectar de forma primerenca el possible contagi

Podem curar la Leishmaniosi?

El tractament de la Leishmaniosi canina és car i de per vida

Es pot curar però és convenient remarcar que l'efectivitat del tractament sempre estarà condicionat a la fase en què es prengui a la malaltia, l'estat del gos abans i durant el procés, a les lesions produïdes, al grau d'infestació, etc.

Però és important saber que els gossos no sempre s'arriben a curar totalment de la malaltia. Els gossos malalts han de ser controlats periòdicament amb anàlisis sanguinis i tractats de nou si hi ha indicis de recaigudes. L'objectiu del tractament és que els gossos no presentin cap símptoma i romanguin clínicament sans.

Aquells gossos que al moment del diagnòstic presenten una insuficiència renal són els que tenen un pronòstic menys favorable i van a requerir grans atencions i esforços per tirar endavant.

Un tractament pot durar diverses setmanes, però el paràsit sempre romandrà en el gos. Fins al final de la vida del gos, periòdicament els símptomes poden tornar a aparèixer i s'ha de repetir el tractament.

Els fàrmacs utilitzats per al tractament són compostos antimonials. S'apliquen mitjançant injecció i el tractament pot durar diverses setmanes.

Els fàrmacs utilitzats per al tractament de la leishmaniosi són:

Antimonials pentavalent, Anfotericina B, pentamidina, Aminosidina, miltefosina, alopurinol, Pirazolpirimidina que inhibeix la xantina oxidasa.

Quina és la possibilitat de recaiguda?

Molt variable i difícil de quantificar. Dependrà de la qualitat de vida del gos, de possibles reinfeccions per altres flebotoms, del control veterinari que es practiqui etc.

Però tingues una cosa en compte ... Com més aviat es diagnostica la malaltia millor es pot controlar.

"L'única protecció per al teu gos és la prevenció"

Profilaxi

Existeixen diversos mètodes de control de la leishmaniosi, alguns d'ells molt controvertits a causa del seu alt cost mediambiental:

- ✓ La completa destrucció de l'hàbitat del flebotomo. És l'única forma permanent per al control del vector. Això ha estat usat amb èxit però amb un alt cost en certes àrees endèmiques a la Unió Soviètica.
- ✓ Ruixades o nebulitzacions amb insecticides a les cases afectades. Això és costós i s'ha de fer per períodes indefinits. Ús de mosquiteres o cortines impregnades amb insecticida.
- ✓ En les àrees on els gossos són el reservori de la malaltia, l'eliminació de tots els gossos o la caça selectiva dels gossos seropositius podria reduir la incidència de la malaltia però són mètodes inacceptables per al control des d'un punt de vista ètic i no soluciona el problema.
- ✓ Una forma més barata i eficaç de control, on els gossos es saben reservoris, és prevenir la picada dels flebotoms, i així la transmissió de la malaltia, posant als gossos collars

impregnats amb deltametrina (Scalibor[®], Intervet Schering-Plough Animal Health). Scalibor[®] actua de forma prolongada el magatzem que allibera deltametrina a la capa lipídica de la pell durant 6 mesos. Aquest mètode no requereix un equipament car o personal entrenat per al seu ús. Si ho combinem amb un bon programa de sanitat pública, els resultats són molt bons.

Podem fer alguna cosa per prevenir la malaltia?

De moment no es disposa de cap vacuna efectiva contra la Leishmaniosis.

Els millors esforços preventius són evitar el contagi de la malaltia i el seu desenvolupament.

Per això recomanem les següents mesures:

- ✓ No deixar els gossos dormir fora.
- ✓ Tractar de forma mensual amb ectoparasitides, via parenteral o del tipus spot on, com Frontline, EXSPOT, Scalibur, etc.
- ✓ Realitzar una revisió sanguini semestral, per en cas d'haver-se produït el contagi, actuar de manera primerenca.

Les persones poden patir la malaltia? I altres animals?

Si, les persones i molts mamífers, entre ells els gats, són susceptibles de contraure la malaltia. Però a diferència d'aquests, l'espècie canina té una particular susceptibilitat a patir la malaltia, ja que el seu sistema immunitari no és capaç de combatre correctament al paràsit com les altres espècies.

A l'àrea mediterrània la Leishmaniosi humana és de molt baixa incidència, i normalment la pateixen persones amb la seva funció immunitària disminuïda (malalts de SIDA, persones sotmeses a tractaments immunosupressors, trasplantats, tractats amb quimioteràpics, etc.)

La meva gossa té Leishmaniosi, Pot criar?

La malaltia no es transmet a través de l'úter, ni per la llet, així que els cadells naixeran sans, però desaconsellem la reproducció en els animals malalts, ja que la despesa orgànic i l'estrès d'una gestació i lactació normalment porten a un empitjorament del estat de la gossa i a l'aparició de noves lesions i símptomes. Pel mateix desaconsellem la utilització d'animals malalts com caçadors o animals d'exposició i competència.